

15 lat członkostwa Polski w Unii Europejskiej

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Poparcie dla członkostwa Polski w UE	1
Ogólne oceny skutków członkostwa	3
Plusy i minusy członkostwa w UE.....	5
Oceny społeczno-gospodarczych skutków akcesji	10
Oceny cywilizacyjno-kulturowych skutków akcesji	12
Poczucie własnej wartości Polaków po przystąpieniu do UE.....	16
Oceny skutków akcesji dla sytuacji Polski w Europie i na świecie.....	16
Ocena skutków członkostwa a postrzeganie zmian w różnych sferach życia	18
Jak rozwijałaby się Polska, gdyby nie przystąpiła do UE?	19
Stosunek do rozwoju integracji europejskiej	20
Tożsamość narodowa i europejska	22

Towarzyszące początkom transformacji ustrojowej w Polsce hasło „powrotu do Europy” bardzo szybko skonkretyzowało się w postulat integracji ze strukturami europejskimi (najpierw EWG, potem UE). Już w lutym 1994 roku wszedł w życie (podpisany w grudniu 1991) układ europejski, ustanawiający stowarzyszenie Polski ze Wspólnotami Europejskimi. Dziesięć lat później – 1 maja 2004 roku, po sześciu latach od rozpoczęcia negocjacji akcesyjnych – Polska stała się członkiem Unii Europejskiej.

Po niemal 15 latach od akcesji zapytaliśmy naszych respondentów o ocenę członkostwa w Unii Europejskiej i jego skutków¹.

POPARCIE DLA CZŁONKOSTWA POLSKI W UE

Idea integracji Polski ze strukturami europejskimi spotykała się już na początku lat 90. z bardzo przychylną reakcją społeczeństwa, uzyskując w sondażach wysokie, sięgające nawet 80% poparcie społeczne. Podjęcie negocjacji akcesyjnych i urealnienie perspektywy członkostwa Polski oraz wzrost obaw dotyczących skutków akcesji przyczyniły się do zmniejszenia się liczby jej zwolenników. Najniższy poziom poparcia dla członkostwa (53%) CBOS notował w lipcu 2001 roku. Po wejściu naszego kraju do UE Polacy szybko odczuli ulgę, że nie sprawdziły się czarne scenariusze związane z integracją, nie nastąpił spodziewany przez niektórych „szok poakcesyjny”. Zmniejszenie się niepewności i redukcja obaw związanych z członkostwem w Unii, a wkrótce także coraz bardziej widoczne pozytywne efekty obecności w UE sprawiły, że już w pierwszych miesiącach po akcesji społeczne poparcie dla członkostwa zaczęło rosnąć, szybko przekraczając 70%. W ciągu ostatnich 15 lat, mimo pewnych wahań poziomu poparcia dla przynależności Polski do UE, pozostawało ono wysokie lub bardzo wysokie. Od 2014 roku poparcie dla członkostwa nie spadło w badaniach CBOS poniżej 80%. W marcu tego roku akceptacja obecności naszego kraju w UE osiągnęła rekordowy poziom 91%. Przeciw członkostwu jest obecnie tylko co dwudziesty ankietowany (5%).

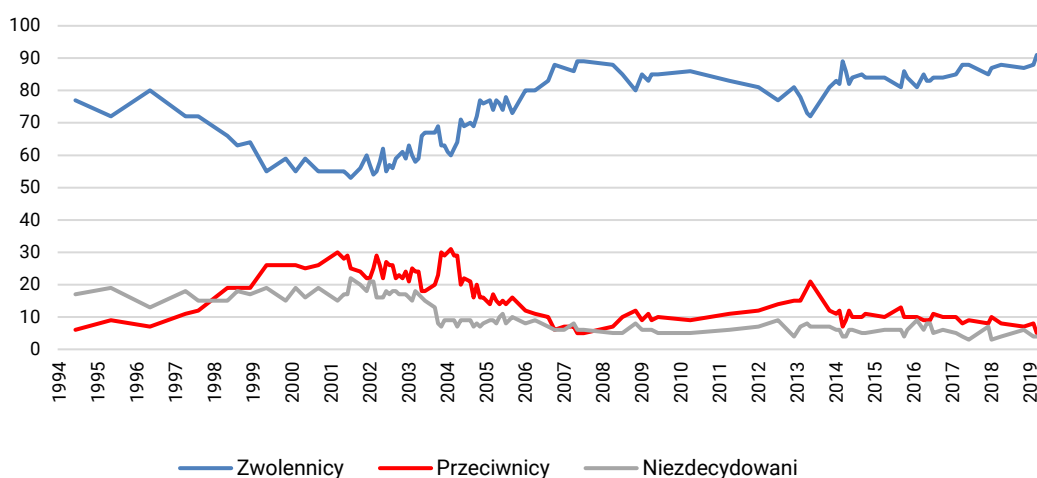
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (346) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 marca 2019 roku na liczącej 982 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

TABELA 1

Stosunek do członkostwa Polski w UE	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	2015			2016						2017				2018			2019	
	IX	X	XI	II	IV	V	VI	VII	X	II	IV	VI	XII	I	IV	XI	II	III
	w procentach																	
Zwolennicy	81	86	84	81	85	83	83	84	84	85	88	88	85	87	88	87	88	91
Przeciwnicy	13	10	10	10	9	9	9	11	10	10	8	9	8	10	8	7	8	5
Niezdecydowani	6	4	6	9	6	8	8	5	6	5	4	3	7	3	4	6	4	4

CBOS

RYS. 1. Stosunek do członkostwa Polski w UE

Pozytywny stosunek do członkostwa Polski w UE zdecydowanie dominuje we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych: w każdej z nich odsetek zwolenników obecności we Wspólnocie przekracza 80%.

Aprobatę członkostwa wyrażają potencjalni wyborcy ugrupowań cieszących się obecnie największym poparciem społecznym.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty	Stosunek do członkostwa Polski w UE		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdecydowani
	w procentach		
PO	98	0	2
Kukiz'15	92	5	3
PiS	90	6	4

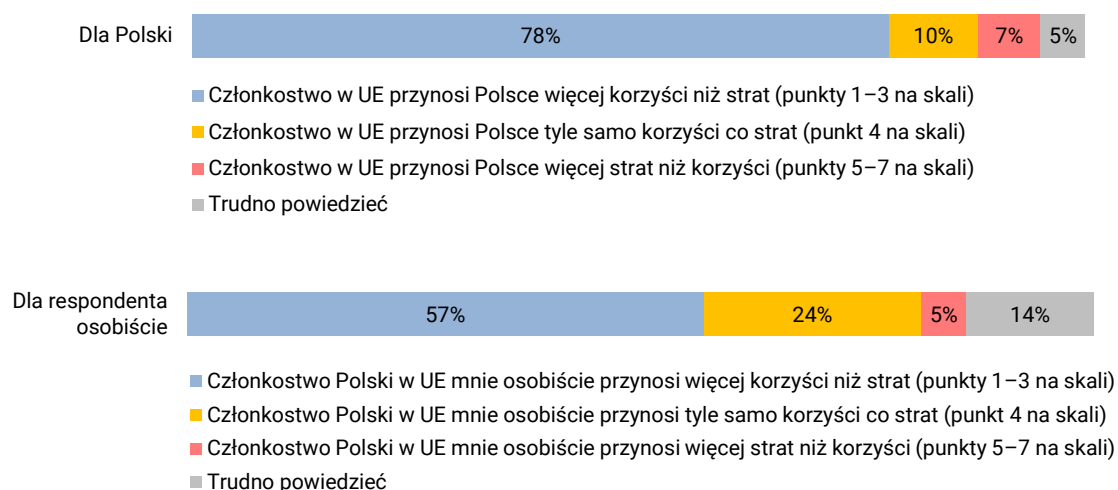
OGÓLNE OCENY SKUTKÓW CZŁONKOSTWA

Po 15 latach członkostwa społeczne oceny bilansu integracji dla Polski są zdecydowanie pozytywne. Ogółem ponad trzy czwarte ankietowanych (78%) uważa, że obecność Polski w UE przynosi naszemu krajowi więcej zysków niż strat. Co dziesiąty jest zdania, że pozytywne i negatywne efekty członkostwa się równoważą, a tylko 7% sądzi, że przeważają straty.

Mniej jednoznacznie postrzegane są skutki członkostwa w wymiarze osobistym. Niemniej jednak także w tym przypadku dominują oceny pozytywne (57%). Blisko co czwarty badany (24%) skłania się do opinii, że on osobiście tyle samo zyskuje, co traci na obecności w UE. Tylko stosunkowo nieliczni (5%) uważają, że członkostwo w Unii przynosi im raczej straty niż korzyści.

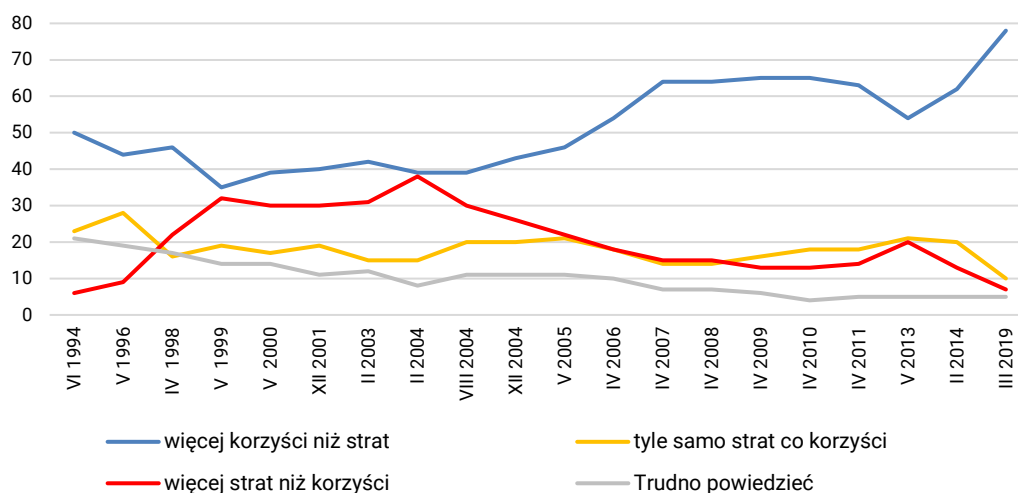
CBOS

RYS. 2. Ocena skutków członkostwa
Odpowiedzi na siedmiostopniowej skali

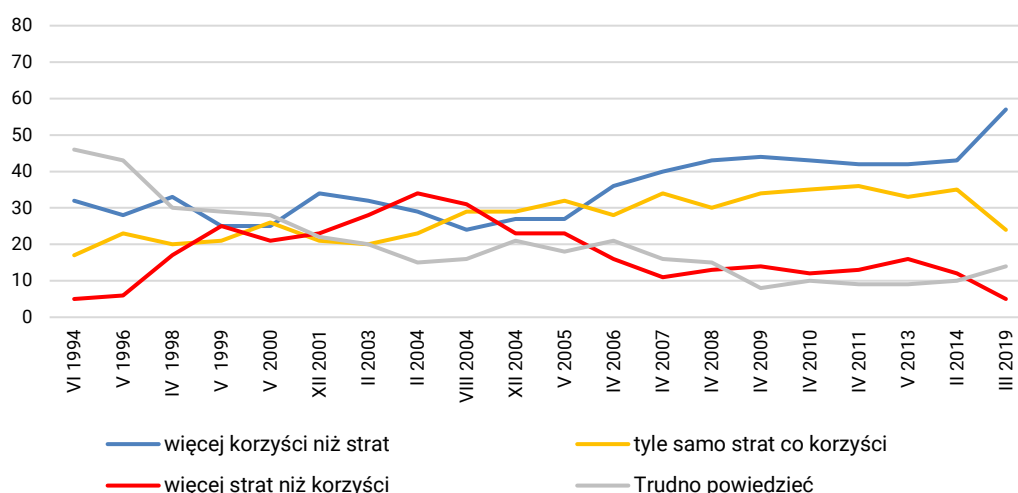

Podobne pytanie: o postrzeganie skutków integracji, zadawaliśmy respondentom wielokrotnie, początkowo prosząc o ocenę spodziewanych rezultatów przystąpienia do UE. Wyniki tych badań pokazują, że postrzegane skutki integracji okazały się lepsze niż przedakcesyjne przewidywania. Już w pierwszych latach, a nawet miesiącach członkostwa przybywało osób przekonanych o pozytywnych skutkach integracji. W ciągu trzech pierwszych lat obecności naszego kraju w Unii odsetek pozytywnie oceniających bilans integracji dla Polski zwiększył się z 39% do 64%, dla siebie osobiście zaś – z 24% do 40%. Potem postrzeganie efektów członkostwa ustabilizowało się (oceny skutków integracji przejściowo pogorszyły w 2013 roku, kiedy w Polsce nastąpiło spowolnienie gospodarcze związane z kryzysem w strefie euro). Obecne oceny skutków członkostwa są zatem rekordowo dobre. Udział osób zadowolonych z bilansu integracji dla Polski wzrósł w ciągu ostatnich pięciu lat o 16 punktów procentowych (z 62% do 78%). Odsetek przekonanych, że osobiście korzystają na obecności w Unii, zwiększył się w tym czasie o 14 punktów (z 43% do 57%).

RYS. 3. Ocena skutków członkostwa/integracji dla Polski*

Ocena skutków członkostwa/integracji dla respondenta osobiście*

* Do lutego 2004 roku pytaliśmy o przewidywania dotyczące skutków integracji

Przekonanie o pozytywnych rezultatach członkostwa w UE dla Polski dominuje we wszystkich grupach społeczno-demograficznych oraz wyróżnionych ze względu na orientację polityczną i światopoglądową. Częściej pozytywnie niż negatywnie oceniany jest w analizowanych grupach także bilans członkostwa w wymiarze indywidualnym. Generalnie stopień zadowolenia z efektów członkostwa stosunkowo najbardziej różnicują poglądy polityczne. Skutki obecności w Unii – zarówno w wymiarze ogólnopolskim, jak i osobistym – lepiej oceniają badani deklarujący lewicowe niż prawicowe poglądy polityczne. Dodatkowo stosunkowo najbardziej krytyczne w ocenach są osoby najbardziej religijne: kilka razy w tygodniu uczestniczące w praktykach religijnych. Spośród podstawowych cech społeczno-demograficznych pewną rolę odgrywa wiek i status społeczno-ekonomiczny.

Negatywnym ocenom efektów przynależności do UE sprzyja młody wiek, a – w wymiarze indywidualnym – także niezadowolenie z materialnych warunków życia. Najlepiej efekty członkostwa dla kraju i dla siebie osobiście oceniają respondenci dobrze sytuowani, a także – szczególnie w przypadku ocen własnej sytuacji – najlepiej wykształceni.

Przeświadczenie o dodatnim dla Polski bilansie członkostwa w UE przeważa w elektoratach wszystkich ugrupowań politycznych cieszących się obecnie największym poparciem społecznym. Korzyści z przynależności do Unii – zarówno dla kraju, jak i dla siebie osobiście – częściej zauważają zwolennicy PO niż sympatycy PiS i Kukiz'15.

TABELA 3

Potencjalne elektoraty	Wejście Polski do UE przynosi Polsce więcej korzyści niż strat	Opinia niejednoznaczna	Wejście Polski do UE przynosi Polsce więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	95	2	1	2
Kukiz'15	76	13	11	0
PiS	73	14	7	6

TABELA 4

Potencjalne elektoraty	Wejście Polski do UE mniej osobiście przynosi więcej korzyści niż strat	Opinia niejednoznaczna	Wejście Polski do UE mniej osobiście przynosi więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	85	10	0	5
Kukiz'15	53	33	2	12
PiS	50	30	6	14

Opinie o skutkach przystąpienia Polski do Unii Europejskiej wiążą się ze stosunkiem do członkostwa w tej organizacji. Zwolennicy przynależności naszego kraju do UE oceniają je zdecydowanie lepiej niż przeciwnicy, przy czym po raz kolejny już w naszych badaniach potwierdza się prawidłowość, zgodnie z którą poparcie dla integracji z Unią silniej wiąże się z pozytywną oceną jej dotychczasowych efektów w wymiarze ogólnokrajowym niż w osobistym. Oznacza to, że Polacy, popierając członkostwo w UE, nadal w większym stopniu kierują się przekonaniem, że jest ono korzystne dla kraju, niż poczuciem, że sami zyskują na integracji.

PLUSY I MINUSY CZŁONKOSTWA W UE

Po upływie pięciu lat ponownie zapytaliśmy naszych respondentów o dostrzegane przez nich plusy i minusy członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Opisując bilans integracji, badani nie korzystali z gotowej kafeterii odpowiedzi, ale mieli możliwość ich samodzielnego formułowania.

Postrzeganie korzyści z obecności w UE zmieniło się w stosunkowo niewielkim stopniu, bardziej zauważalne zmiany zaszły po pięciu latach w społecznym odbiorze negatywnych aspektów

członkostwa. Ogólnie można powiedzieć, że bardziej widoczny stał się obecnie polityczny wymiar integracji, zarówno jego pozytywne, jak i negatywne strony.

Postrzegane plusy członkostwa Polski w UE dotyczą z jednej strony przede wszystkim pozyskiwania i wykorzystywania funduszy unijnych, z drugiej zaś – korzyści wynikających z otwarcia granic i swobód związanych z funkcjonowaniem wspólnego rynku.

Badani wskazujący na finansowe korzyści z integracji najczęściej mówią ogólnie o napływie pieniędzy z funduszy unijnych, dotacjach i finansowanych lub współfinansowanych przez Unię projektach. Skutki wykorzystania pieniędzy unijnych zauważalne są przede wszystkim w inwestycjach w infrastrukturę drogową i kolejową oraz ogólnie w rozwoju kraju, poprawie infrastruktury miast i wsi. Ponadto badani wskazują na dotacje dla firm i wspieranie przedsiębiorczości oraz związane z wykorzystaniem pieniędzy unijnych korzyści dla szkolnictwa oraz środowiska naturalnego (m.in. fundusze na walkę ze smogiem).

Do najczęściej wymienianych plusów członkostwa w UE należą otwarte granice i swoboda przemieszczania się w Unii. Szczególnie istotny w odbiorze społecznym skutek otwartych granic i wspólnego rynku wiąże się ze swobodą przepływu pracowników i możliwością podejmowania pracy w innych krajach UE. Badani zwracają ponadto uwagę na swobodę podróżowania po UE, a niekiedy także na możliwość kształcenia się oraz możliwość osiedlenia się w innych państwach unijnych.

Spora część ankietowanych zauważa gospodarcze korzyści związane z członkostwem Polski w Unii Europejskiej: rozwój gospodarczy, swobodę przepływu kapitału: już nie tylko inwestycje zachodnie w Polsce, ale także inwestycje polskich firm za granicą. Badani doceniają także związane z brakiem barier celnych rozwój handlu. Szczególnie często wskazywanym działem gospodarki, który zyskuje na członkostwie, jest rolnictwo. Postrzegane korzyści dla rolnictwa dotyczą w głównej mierze płatności bezpośrednich oraz innych form dofinansowania dla rolników i producentów rolnych. Ankietowani niekiedy wspominają także o poprawie warunków życia w Polsce i likwidacji biedy.

Część osób dostrzega, że członkostwo w UE sprzyja poprawie bezpieczeństwa Polski i ogólnie utrzymaniu pokoju na naszym kontynencie, a także służy umocnieniu znaczenia i pozycji Polski w Europie.

Częściej niż pięć lat temu respondenci dostrzegają dziś polityczny wymiar integracji europejskiej, a zatem postrzegają UE jako wspólnotę polityczną. Badani mówią ogólnie o wsparciu ze strony państw unijnych, o wspólnej polityce i współpracy w różnych dziedzinach, a bardziej szczegółowo – o ujednoczeniu prawa oraz kontroli przez instytucje unijne jego przestrzegania. Pojawiają się także wypowiedzi akcentujące poczucie więzi z Europą, wspólną europejską tożsamość, przynależność do jednej europejskiej rodziny.

Niekiedy ankietowani wyrażają ogólne zadowolenie z otwarcia na świat i rozwoju kontaktów sprzyjających wzajemnemu poznaniu.

Jakie są plusy członkostwa Polski w UE?	II 2014	III 2019
NAJCZĘSTSZE ODPOWIEDZI		
FUNDUSZE UNIJNE		
Korzyści finansowe, napływ pieniędzy z funduszy unijnych, dotacje i projekty unijne – ogólnie	30%	34%
Inwestycje w infrastrukturę drogową i kolejową	11%	9%
Rozwój kraju, rozwój miast i wsi, poprawa infrastruktury – ogólnie	8%	9%
Dotacje dla firm, dofinansowanie gospodarki	2%	2%
Wspieranie przedsiębiorczości, fundusze na rozpoczęcie działalności gospodarczej	2%	1%
Korzyści dla oświaty, szkolnictwa: budowa/remonty szkół, przedszkoli; programy unijne w szkołach	3%	1%
Korzyści dla środowiska naturalnego, walka ze smogiem przy wsparciu UE, dopłaty do ogrzewania	1%	1%
Zbliżamy się do UE, wyrównywanie poziomu w Polsce i innych krajach UE	1%	1%
Wsparcie rynku pracy, promocja zatrudnienia: dofinansowywanie staży dla bezrobotnych	2%	0%
Korzyści dla nauki, finansowanie nauki, współpraca naukowa	1%	0%
Inwestycje sportowe: orliki, stadiony	1%	0%
Korzyści dla kultury: modernizacja zabytków	1%	0%
Skok cywilizacyjny, odbudowa kraju – ogólnie	1%	0%
OTWARTE GRANICE: KORZYŚCI DLA OBYWATELI		
Otwarcie granic, swoboda przemieszczania się, strefa Schengen, brak wiz	31%	27%
Swoboda podejmowania pracy w UE, otwarty rynek pracy, przepływ pracowników	17%	10%
Swoboda podróżowania, rozwój turystyki	3%	5%
Możliwość kształcenia, studiowania za granicą	2%	1%
Korzyści dla młodych, szanse dla młodych	2%	1%
Możliwość emigracji, osiedlenia się za granicą	0%	1%
Łatwiejszy dostęp do opieki medycznej za granicą	1%	0%
GOSPODARKA I WARUNKI ŻYCIA		
Korzyści dla gospodarki – rozwój gospodarczy, swobodny przepływ kapitału, polskie inwestycje za granicą	10%	11%
Rozwój handlu – brak barier celnych, rynki zbytu	6%	6%
Poprawa materialnych warunków życia, likwidacja biedy	1%	2%
ROLNICTWO		
Korzyści dla rolnictwa – dopłaty do rolnictwa, poprawa sytuacji	13%	11%
BEZPIECZEŃSTWO POLSKI I JEJ POZYCJA NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ		
Bezpieczeństwo kraju, całej Europy, pokój, współpraca w dziedzinie obronności, obrona przed Rosją	5%	3%
Lepsza pozycja Polski w Europie: wpływ na decyzje UE, wzrost znaczenia Polski	1%	3%
WSPÓLNOTA POLITYCZNA		
Wsparcie państw unijnych, nie jesteśmy sami, pomoc w razie problemów – ogólnie	0%	2%
Wspólna polityka i współpraca w różnych dziedzinach, wspólne działanie	1%	2%
Ujednolicenie prawa, prymat prawa europejskiego nad polskim, lepsze prawo, praworządność	1%	2%
Kontrola i nadzór UE, Unia nas pilnuje, egzekwowanie praworządności	1%	2%
Wspólna tożsamość: jesteśmy Europejczykami, poczucie wspólnoty i więzi	0%	2%
Wspólnota polityczna, integracja polityczna – ogólnie	0%	1%
OTWARCIE NA ŚWIAT		
Otwarcie na świat, integracja ze światem, kontakty, wzajemne poznanie	3%	2%
INNE KONKRETNE PLUSY		
Wolność, prawa i swobody obywatelskie	1%	1%
Demokracja, wartości demokratyczne	1%	0%
OGÓLNIIE: same plusy, jest lepiej	1%	2%
BRAK PLUSÓW, BRAK KORZYŚCI	6%	2%
NIE WIEM, NIE INTERESUJĘ SIĘ	13%	11%

O ile tylko niewiele osób nie widzi korzyści z obecności Polski w Unii Europejskiej lub też nie potrafi ich samodzielnie wskazać, o tyle określenie negatywnych stron związanych z przynależnością do Wspólnoty jest zdecydowanie trudniejsze. Ogółem ponad połowa badanych albo nie dostrzega minusów członkostwa, albo nie potrafi ich podać.

Postrzegane mankamenty związane z przynależnością do UE koncentrują się obecnie wokół kwestii nadmiernego ograniczenia suwerenności Polski. Badani mówią zatem o ingerencji Unii w wewnętrzne polskie sprawy i politycznej presji ze strony Wspólnoty, aby podporządkować się decyzjom organów unijnych. Ograniczenie suwerenności wiąże się z prymatem prawa unijnego nad prawem polskim i koniecznością wdrożenia wszystkich, nawet tych postrzeganych jako niepotrzebne, unijnych przepisów i regulacji. Dodatkowo badani podnoszą kwestię postrzeganego braku równości państw członkowskich, dominacji Niemiec i Francji w Unii Europejskiej i słabej pozycji Polski, która ma niewielki wpływ na decyzje zapadające we Wspólnocie.

Rzadziej niż pięć lat temu badani wskazują na negatywne skutki członkostwa dla polskiej gospodarki, w tym rolnictwa oraz dla poziomu życia w naszym kraju. Niezadowolenie budzą zatem niekiedy zbyt duża obecność kapitału zagranicznego, transfer zysków zagranicznych firm za granicę, nadmierny import, także perspektywa wprowadzenia euro. Wymieniane problemy rolnictwa to z kolei niższe płatności bezpośrednie dla polskich rolników, wysokie koszty produkcji rolnej, limity produkcyjne. Nieliczne wypowiedzi badanych odnoszą się ponadto do wysokich kosztów utrzymania i różnic dotyczących poziomu życia między Polską i innymi krajami Unii.

Wśród negatywnych stron przynależności do Unii Europejskiej wymieniane są także niekiedy zagrożenia dla polskiej kultury i obyczajów, dla polskiej tożsamości narodowej. Niepokój w ankietowanych budzą też m.in. napływ uchodźców i imigrantów oraz postrzegane narzucanie lewicowej ideologii, perspektywy gender.

Sporadycznie podnoszona jest kwestia finansowych skutków członkostwa – jego dużych kosztów, nierównego, niesprawiedliwego podziału pieniędzy z UE.

Pojawiają się także niekiedy wypowiedzi krytyczne wobec polskich przedstawicieli w instytucjach unijnych: wobec Donalda Tuska i polskich europarlamentarzystów.

Jakie są minusy członkostwa Polski w UE?	II 2014	III 2019
NAJCZĘSTSZE ODPOWIEDZI		
PRAWO I SUWERENNOŚĆ		
Nadmiernie ograniczona suwerenność, ingerencja w sprawy Polski, rządy Brukseli, presja unijna	8%	23%
Konieczność dostosowania prawa polskiego do prawa unijnego, prawo unijne jest ponad prawem polskim	6%	6%
Brak równości Polski z innymi krajami unijnymi, dominacja Niemiec i Francji, słaba pozycja Polski w UE	2%	5%
Zastrzeżenia do przepisów prawa unijnego, biurokracja: nadmierne regulacje prawne, drobiazgowy przepisy	12%	4%
Nagonka na Polskę, złe traktowanie Polski – ogólnie	0%	1%
Reforma wymiaru sprawiedliwości – spór Polski z UE	0%	1%
Zaostrzenie przepisów dotyczących ochrony środowiska, zbyt duże wymogi w tym zakresie	1%	0%
GOSPODARKA I WARUNKI ŻYCIA		
Niekorzystne skutki gospodarcze: za dużo kapitału zagranicznego, wypływanie pieniędzy z kraju, nadmierny import	5%	2%
Perspektywa wprowadzenia euro, konieczność wprowadzenia euro	3%	2%
Złe warunki życia, wysokie koszty utrzymania: wzrost cen, niskie dochody	5%	1%
Różnice w poziomie życia w Polsce i w UE, polskie zarobki, ceny unijne	2%	1%
Emigracja zarobkowa Polaków i jej złe skutki	1%	1%
Bezrobocie	4%	0%
Za mało wolnego rynku, za dużo regulacji	2%	0%
ROLNICTWO		
Problemy rolnictwa i producentów żywności: niższe dopłaty dla rolników, wysokie koszty produkcji rolnej, limity produkcyjne, kwoty mleczne	6%	2%
ZAGROŻENIA DLA TRADYCJI, OBYCZAJÓW, KULTURY		
Imigracja, napływ uchodźców	1%	3%
Zagrożenia dla tradycji, obyczajów, kultury: narzucanie lewicowej ideologii, gender, zagrożenie dla tożsamości narodowej	2%	2%
FINANSOWE SKUTKI INTEGRACJI		
Duże koszty członkostwa, konieczność wpłacania składek	2%	1%
Nierówny, niesprawiedliwy podział pieniędzy z UE	0%	1%
Zadłużanie kraju, miast, regionów	1%	0%
Obawa, że trzeba będzie zwracać pieniądze z UE	1%	0%
Słabe wykorzystywanie pieniędzy unijnych, niewłaściwe rozliczanie funduszy unijnych	1%	0%
INNE		
Zła ocena polskich europarlamentarzystów i Donalda Tuska	0%	1%
Niekorzystne skutki związane z zaangażowaniem międzynarodowym, wyjazdy na misje wojskowe	1%	0%
Problemy w innych sferach życia	1%	1%
OGÓLNIĘ: krytycznie o członkostwie w UE	1%	0%
NIE WIDZĘ MINUSÓW, POZYTYWNE OPINIE O UE	19%	29%
TRUDNO POWIEDZIEĆ	28%	24%

OCENY SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH SKUTKÓW AKCESJI

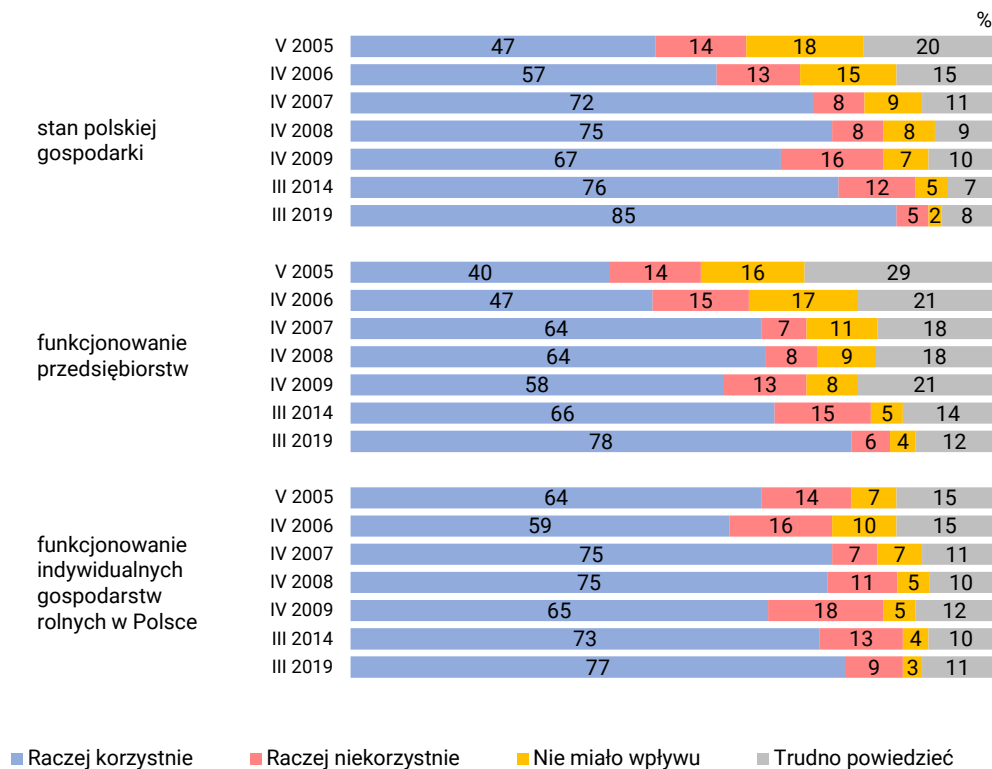
Przystąpienie do Unii Europejskiej dało Polsce impuls do przyspieszenia rozwoju gospodarczego. Ekonomiczne korzyści związane z członkostwem w UE wynikały z jednej strony z dostępu do wspólnego europejskiego rynku i związane były m.in. z napływem bezpośrednich inwestycji zagranicznych i wzrostem obrotów w handlu zagranicznym, z drugiej strony – z transferami finansowymi z unijnego budżetu.

Polacy bardzo szybko zaczęli dostrzegać gospodarcze korzyści z integracji. Stały się one widoczne dla szerokich kręgów opinii publicznej w Polsce już w pierwszych latach po akcesji. Obecnie przekonanie o pozytywnym oddziaływaniu obecności w Unii na polską gospodarkę jest niemal powszechne – wyraża je 85% badanych (o 9 punktów procentowych więcej niż w roku 2014). Zadowoleniu z gospodarczych skutków przynależności do UE sprzyja zapewne dobra koniunktura gospodarcza w Polsce (PKB Polski w ubiegłym roku wzrósł o 5,1% rdr i należał do najwyższych w całym piętnastoleciu: szybciej polska gospodarka rozwijała się jedynie w latach w 2006 i 2007, kiedy to tempo wzrostu PKB przekraczało 6% rocznie).

Rekordowo duży jest również odsetek osób pozytywnie oceniających skutki członkostwa w UE dla polskich przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych. W ostatnich latach szczególnie umocniło się przekonanie o korzyściach, jakie odnoszą z integracji polskie firmy. Dotychczas to przekonanie było nieco mniej oczywiste niż opinia o poprawie funkcjonowania polskich gospodarstw rolnych. Korzystny wpływ integracji na sytuację przedsiębiorstw zauważa zatem 78% ankietowanych (o 12 punktów procentowych więcej niż pięć lat temu). Podobny odsetek (77%, o 4 punkty więcej niż w 2014 roku) dostrzega korzyści dla funkcjonowania indywidualnych gospodarstw rolnych. Wśród samych rolników opinie o skutkach integracji dla rolnictwa są zdecydowanie częściej pozytywne (71%) niż negatywne (16%), choć nieco gorsze niż przeciętnie.

CBOS

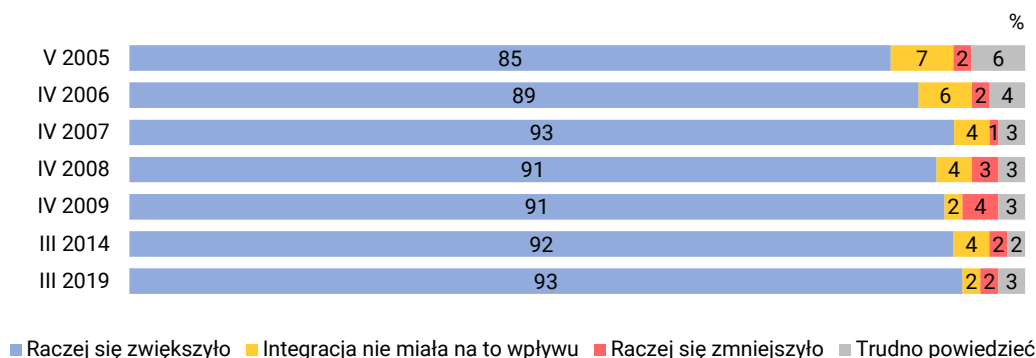
RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie, czy też nie miało wpływu na:

Jednym z najpowszechniej dostrzeganych skutków członkostwa jest migracja zarobkowa Polaków. Aż 93% badanych zauważa, że po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej nasi rodacy częściej niż poprzednio podejmują pracę za granicą.

CBOS

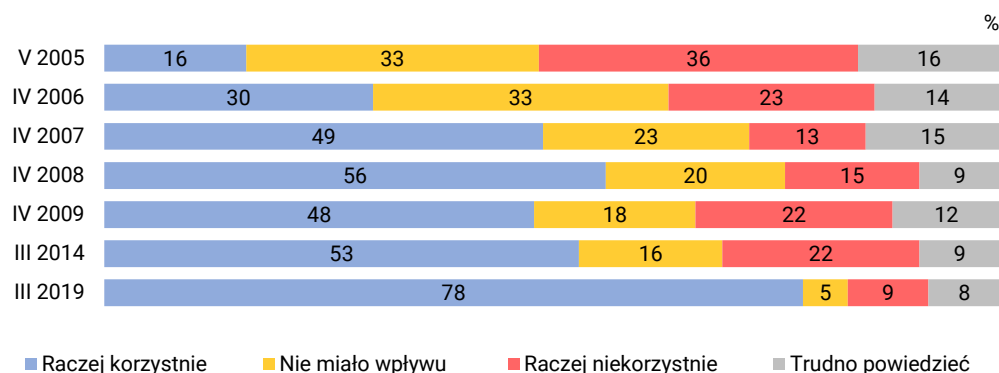
RYS. 5. Czy, Pana(i) zdaniem, w wyniku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej podejmowanie przez Polaków pracy za granicą raczej się zwiększyło, raczej się zmniejszyło, czy też integracja nie miała na to wpływu?

Postrzegane polepszenie stanu polskiej gospodarki przekłada się na coraz bardziej widoczną poprawę materialnych warunków życia. Pozytywne skutki integracji dla materialnych warunków bytu Polaków zauważa dziś 78% badanych, aż o 25 punktów procentowych więcej niż pięć lat temu. Opinie w tej kwestii zależą przede wszystkim od oceny własnej sytuacji materialnej. Im jest ona lepsza, tym częstsze przekonanie o korzystnym wpływie integracji z UE na materialne warunki życia. Niemniej jednak także osoby źle oceniające swoją sytuację bytową zauważają poprawę warunków życia Polaków (58%).

CBOS

RYS. 6. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie, czy też nie miało wpływu na materialne warunki życia Polaków?

OCENY CYWILIZACYJNO-KULTUROWYCH SKUTKÓW AKCESJI

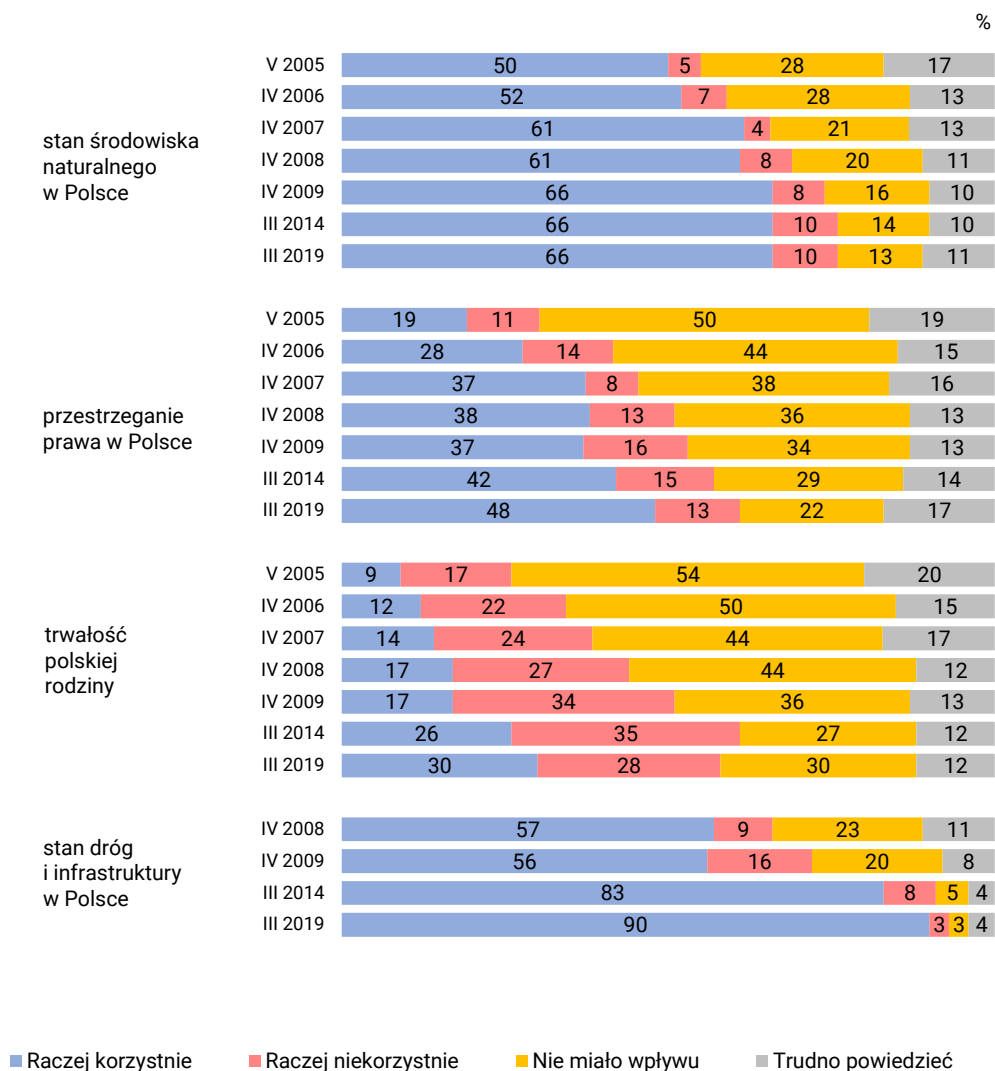
Cywilizacyjny i kulturowy wpływ członkostwa w UE jest w odbiorze społecznym mniej oczywisty niż skutki integracji dla polskiej gospodarki, niemniej jednak i w tym obszarze zauważalne są zmiany.

Do najpowszechniej konstатовanych pozytywnych efektów cywilizacyjnych członkostwa należy dziś poprawa stanu dróg i infrastruktury w naszym kraju. W ciągu ostatnich pięciu lat odsetek osób dostrzegających pozytywne zmiany w tym zakresie jeszcze się zwiększył (z 83% do 90%). Podobnie jak pięć i dziesięć lat temu 66% ankietowanych zauważa korzystne oddziaływanie obecności w UE na stan środowiska naturalnego w Polsce.

Z biegiem czasu coraz więcej osób (48%, wzrost o 6 punktów procentowych w stosunku do roku 2014) dostrzega pozytywny wpływ członkostwa w UE na przestrzeganie prawa w Polsce. Jednocześnie jednak nadal więcej respondentów skłonnych jest sądzić, że integracja przyczyniła się raczej do zwiększenia poziomu przestępczości w Polsce (29%) niż do jego zmniejszenia (18%).

RYS. 7. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do UE wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie, czy też nie miało wpływu na:

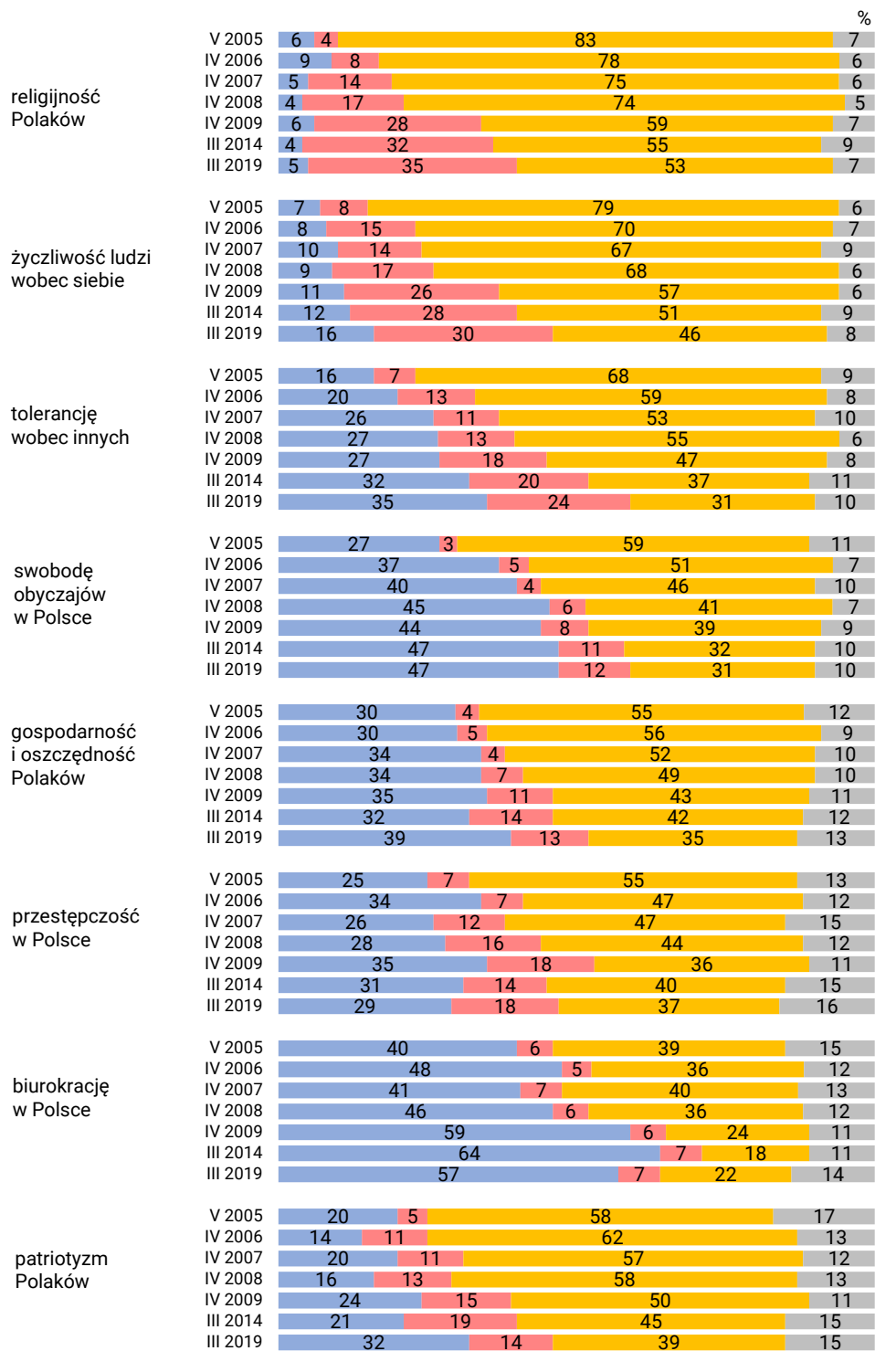
Coraz więcej osób (wzrost z 32% do 39%) zauważa, że po wejściu do UE Polacy stali się bardziej gospodarni i oszczędni.

Pewne zmiany następują także w postrzeganiu wpływu integracji na sfery życia konstytutywne dla polskiej tożsamości narodowej – religijność Polaków oraz ich przywiązanie do rodziny i ojczyzny. Mimo iż nadal większość badanych (53%) uważa, że integracja nie ma wpływu na stopień religijności Polaków, z biegiem czasu coraz więcej osób dostrzega symptomy osłabienia polskiej religijności i skłonnych jest je łączyć z członkostwem w UE (obecnie zauważa je 35%). W dotychczasowych badaniach CBOS przeważało przekonanie, że integracja ma raczej niekorzystny niż korzystny wpływ na trwałość polskich rodzin. Obecnie ankietowani mniej więcej równie często skłonni są dostrzegać pozytywny (30%) co negatywny (28%) wpływ integracji na stabilność rodzin. O ile – rekonstruując sposób myślenia badanych – można powiedzieć, że w ocenie społecznej członkostwo w UE nie służy religijności, ma niejednoznaczny wpływ na trwałość polskich rodzin, o tyle raczej wzmacnia (jak sądzi 32%, aż o 11 punktów więcej niż pięć lat temu), niż osłabia patriotyzm Polaków (14%).

Wraz z upływem czasu coraz więcej osób zauważa oddziaływanie członkostwa w UE na sferę stosunków międzyludzkich i obyczajów, choć nie zawsze jest ono postrzegane jako pozytywne. Badani częściej wyrażają opinię, że ludzie są dziś dla siebie mniej życzliwi (30%), niż sądzą, że bardziej niż 15 lat temu (16%). W odczuciu społecznym członkostwo w UE przyczyniło się raczej do wzrostu tolerancji wobec innych (35%) niż do jej zmniejszenia (24%). Najmniej kontrowersji budzi wpływ integracji na swobodę obyczajów. Niemal połowa badanych (47%) jest zdania, że integracja doprowadziła do rozluźnienia obyczajów.

Najczęściej dostrzeganym negatywnym zjawiskiem związanym z przynależnością do Unii Europejskiej jest zwiększenie się biurokracji. Jej wzrost po wejściu Polski do UE jest jednak obecnie mniej odczuwalny niż pięć lat temu (spadek z 64% do 57%).

RYS. 8. Czy, Pana(i) zdaniem, w wyniku przystąpienia Polski do UE raczej zwiększył(a) się, raczej zmniejszył(a) się, czy też integracja nie miała wpływu na:

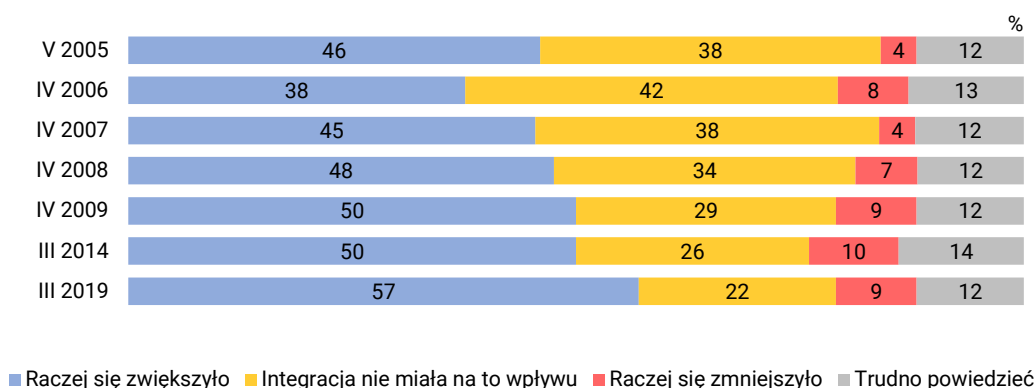
■ Raczej się zwiększył(a) ■ Raczej się zmniejszył(a) ■ Integracja nie miała na to wpływu ■ Trudno powiedzieć

POCZUCIE WŁASNEJ WARTOŚCI POLAKÓW PO PRZYSTĄPIENIU DO UE

Już w pierwszych latach po wejściu do Unii Europejskiej znaczna grupa badanych oceniała, że integracja przyczyniła się do poprawy samooceny Polaków. Obecnie przekonanie, że członkostwo w UE umocniło poczucie własnej wartości Polaków, jest częstsze niż kiedykolwiek wcześniej – wyraża je 57% badanych (o 7 punktów więcej niż pięć lat temu).

CBOS

RYS. 9. Czy, Pana(i) zdaniem, w wyniku przystąpienia Polski do UE poczucie własnej wartości Polaków raczej się zwiększyło, raczej się zmniejszyło, czy też integracja nie miała na to wpływu?

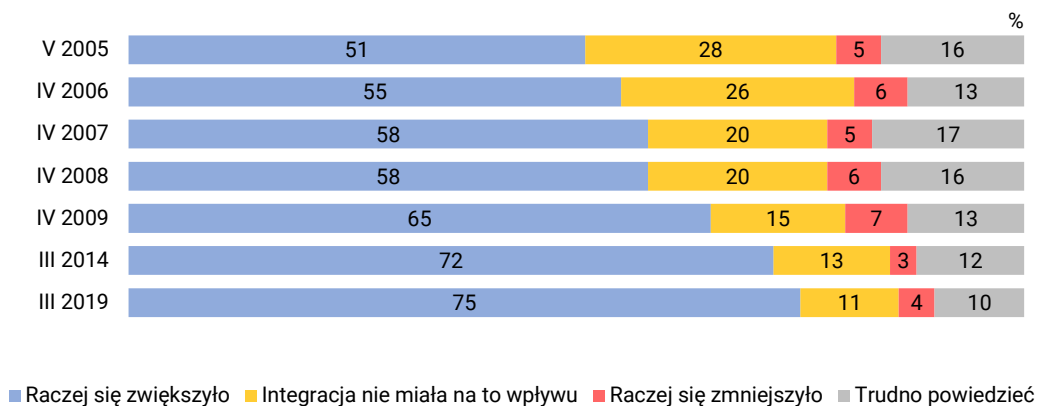
OCENY SKUTKÓW AKCESJI DLA SYTUACJI POLSKI W EUROPIE I NA ŚWIECIE

Z biegiem czasu przybywa osób doceniających korzystne skutki członkostwa w Unii Europejskiej dla sytuacji Polski na arenie międzynarodowej.

Już trzy czwarte respondentów (o 3 punkty procentowe więcej niż pięć lat temu) dostrzega zwiększenie się bezpieczeństwa naszego kraju po wejściu do UE.

CBOS

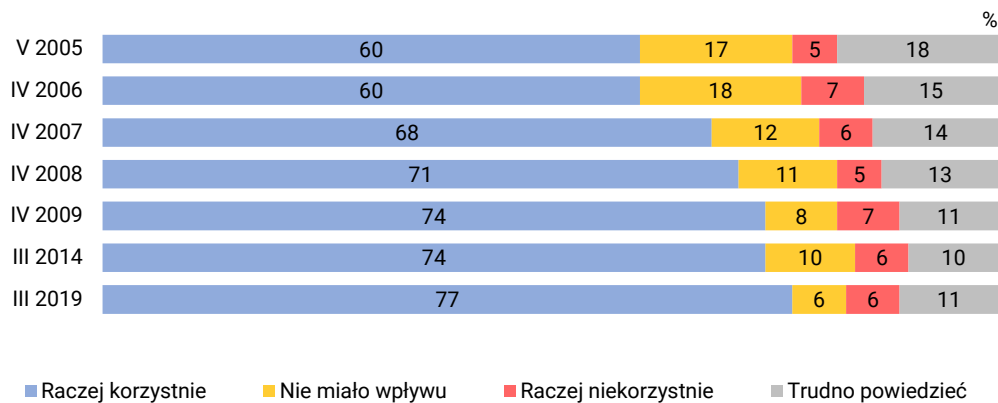
RYS. 10. Czy, Pana(i) zdaniem, w wyniku przystąpienia Polski do UE bezpieczeństwo międzynarodowe Polski raczej zwiększyło się, raczej zmniejszyło się, czy też integracja nie miała na to wpływu?

Ponad trzy czwarte (77%, o 3 punkty procentowe więcej niż pięć lat temu) jest zdania, że obecność Polski w Unii wzmocniła pozycję naszego kraju w Europie.

CBOS

RYS. 11. Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do UE wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie, czy też nie miało wpływu na pozycję Polski w Europie?

OCENA SKUTKÓW CZŁONKOSTWA A POSTRZEGANIE ZMIAN W RÓŻNYCH SFERACH ŻYCIA

Analiza korelacji między ogólną oceną bilansu członkostwa w Unii Europejskiej a postrzeganiem skutków integracji w różnych obszarach życia pokazuje, że pozytywne oceny efektów przynależności do UE wiążą się przede wszystkim z dostrzeganiem gospodarczych korzyści z integracji (w tym także poprawy materialnych warunków życia), zauważalnym polepszeniem stanu środowiska naturalnego, lepszym przestrzeganiem prawa oraz korzyściami dla sytuacji międzynarodowej Polski – poprawą bezpieczeństwa oraz wzmocnieniem pozycji Polski w Europie.

TABELA 5

Związek między oceną skutków członkostwa a postrzeganiem zmian w różnych sferach życia

	Pozytywna ocena skutków członkostwa dla Polski	Pozytywna ocena skutków członkostwa dla respondenta osobiście
	Wartość współczynnika korelacji R Pearsona	
Korzyści dla stanu polskiej gospodarki	0,41**	0,30**
Korzyści dla funkcjonowania indywidualnych gospodarstw rolnych	0,39**	0,23**
Korzyści dla funkcjonowania przedsiębiorstw	0,37**	0,31**
Korzyści dla trwałości polskich rodzin	0,25**	0,18**
Korzyści dla przestrzegania prawa	0,36**	0,28**
Korzyści dla materialnych warunków życia	0,30**	0,30**
Korzyści dla stanu środowiska naturalnego	0,37**	0,30**
Korzyści dla stanu dróg i infrastruktury	0,29**	0,15**
Korzyści dla pozycji Polski w Europie	0,35**	0,22**
Wzrost religijności	0,14**	0,11**
Wzrost życzliwości	0,14**	0,20**
Wzrost tolerancji	0,11**	0,12**
Wzrost swobody obyczajów	0,09**	0,08*
Wzrost gospodarności i oszczędności	0,20**	0,19**
Wzrost przestępczości	-0,05	-0,05
Zwiększenie podejmowania pracy za granicą	0,07*	0,08*
Wzrost bezpieczeństwa międzynarodowego	0,31**	0,29**
Wzrost poczucia własnej wartości	0,23**	0,23**
Wzrost biurokracji	-0,08*	-0,05
Wzrost patriotyzmu	0,02	0,02

** Korelacje istotne na poziomie 0,01

* Korelacje istotne na poziomie 0,05

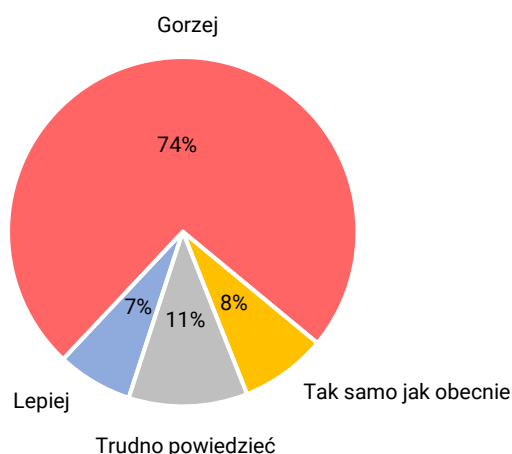
W analizach pominięto osoby niepotrafiące ocenić skutków członkostwa dla Polski oraz niepotrafiące ocenić członkostwa dla siebie osobiście

JAK ROZWIJAŁABY SIĘ POLSKA, GDYBY NIE PRZYSTĄPIŁA DO UE?

Spółeczny bilans skutków integracji Polski z Unią Europejską po 15 latach członkostwa jest zdecydowanie pozytywny. Polacy doceniają przede wszystkim gospodarcze i finansowe korzyści z przynależności do Wspólnoty. Nic zatem dziwnego, że niemal trzy czwarte badanych (74%) z perspektywy czasu uważa, że gdyby Polska nie stała się członkiem Unii Europejskiej, nasz kraj rozwijałby się gorzej niż obecnie.

CBOS

RYS. 12. Jak Pan(i) sądzi, czy gdyby Polska nie stała się członkiem Unii Europejskiej, to nasz kraj rozwijałby się lepiej czy gorzej niż obecnie?

Przekonanie, że pozostając poza Unią, Polska rozwijałaby się gorzej niż obecnie, dominuje we wszystkich grupach społeczno-demograficznych i elektoratach wszystkich ugrupowań cieszących się obecnie największym poparciem społecznym. Stosunkowo najrzadziej zgadzają się z tą opinią badani o najniższych dochodach *per capita*: poniżej 900 zł miesięcznie (59%) oraz osoby najbardziej religijne: kilka razy w tygodniu uczestniczące w praktykach religijnych (55%). W elektoratach najczęściej podzielają ten pogląd wyborcy PO, najrzadziej – PiS.

TABELA 6

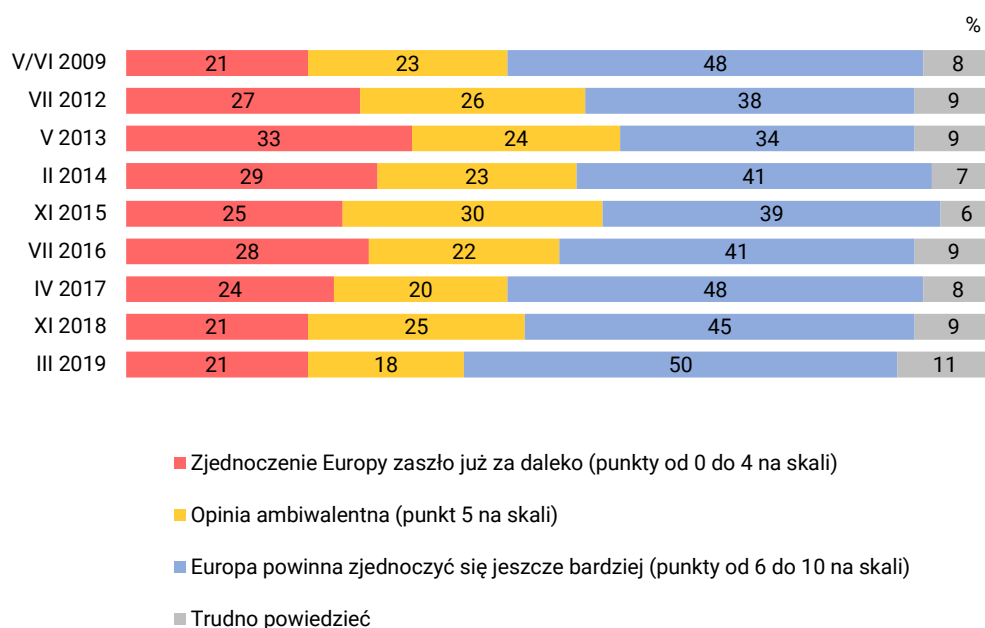
Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) sądzi, czy gdyby Polska nie stała się członkiem Unii Europejskiej, to nasz kraj rozwijałby się lepiej czy gorzej niż obecnie?			
	Lepiej	Gorzej	Tak samo jak obecnie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PiS	10	63	11	16
Kukiz'15	5	76	10	9
PO	0	95	1	4

STOSUNEK DO ROZWOJU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

Z racji toczących się dyskusji nad przyszłością Unii Europejskiej corocznie monitorujemy stosunek do rozwoju integracji europejskiej. Badania z ostatnich lat pokazują, że po okresie pewnego zwątpienia w projekt dalszego jednoczenia się Europy idea pogłębiania integracji coraz bardziej zyskuje na atrakcyjności. Odsetek zwolenników rozwoju europejskiej integracji jest dziś większy niż kiedykolwiek wcześniej w badaniach CBOS – dalsze zjednoczenie Europy popiera połowa dorosłych Polaków (50%). Przekonanie o zbyt daleko idącej integracji wyraża niewiele więcej niż jedna piąta respondentów (21%). Ambiwalentne nastawienie do pogłębiania integracji ma co czwarty badany.

CBOS

RYS. 13. Niektórzy uważają, że Europa powinna się zjednoczyć jeszcze bardziej. Inni sądzą, że zjednoczenie Europy już zaszło za daleko. A jakie jest Pana(i) zdanie? Proszę określić swoje poglądy, korzystając ze skali od 0 (Zjednoczenie Europy już zaszło za daleko) do 10 (Europa powinna zjednoczyć się jeszcze bardziej).

Z analizy korelacji między stosunkiem do rozwoju integracji europejskiej a postrzeganiem skutków członkostwa w Unii Europejskiej w różnych obszarach życia wynika, że najsilniejszy jest związek między nastawieniem do procesu jednoczenia się Europy a oceną wpływu integracji na trwałość polskich rodzin. Osoby, które uważają, że wpływ ten jest korzystny, są w większym stopniu skłonne opowiadać się za pogłębianiem integracji, niż ci, którzy sądzą, że integracja szkodzi polskim rodzinom. Istotne znaczenie ma także postrzeganie efektów członkostwa w większości pozostałych sfer.

TABELA 7

Związek między oceną skutków członkostwa a pozytywnym stosunkiem do rozwoju europejskiej integracji

	Wartość współczynnika korelacji R Pearsona
Korzyści dla stanu polskiej gospodarki	0,19**
Korzyści dla funkcjonowania indywidualnych gospodarstw rolnych	0,21**
Korzyści dla funkcjonowania przedsiębiorstw	0,20**
Korzyści dla trwałości polskich rodzin	0,27**
Korzyści dla przestrzegania prawa	0,23**
Korzyści dla materialnych warunków życia	0,21**
Korzyści dla stanu środowiska naturalnego	0,23**
Korzyści dla stanu dróg i infrastruktury	0,09*
Korzyści dla pozycji Polski w Europie	0,23**
Wzrost religijności	0,16**
Wzrost życzliwości	0,18**
Wzrost tolerancji	0,12**
Wzrost swobody obyczajów	0,08*
Wzrost gospodarności i oszczędności	0,20**
Wzrost przestępczości	-0,04
Zwiększenie podejmowania pracy za granicą	0,00
Wzrost bezpieczeństwa międzynarodowego	0,23**
Wzrost poczucia własnej wartości	0,21**
Wzrost biurokracji	-0,16**
Wzrost patriotyzmu	0,07

** Korelacje istotne na poziomie 0,01

* Korelacje istotne na poziomie 0,05

W analizach pominięto osoby niepotrafiące określić swojego stosunku do rozwoju integracji europejskiej

Stosunek do rozwijania integracji europejskiej jest uwarunkowany przede wszystkim orientacją polityczną. Poparcie dla dalszej integracji Europy deklaruje dwie trzecie badanych identyfikujących się z lewicą (67%), ponad połowa lokujących swoje poglądy polityczne w centrum (57%) oraz więcej niż dwie piąte sympatyków prawicy (44%), wśród których relatywnie spora grupa (29%) podziela opinię, że zjednoczenie Europy zaszło już za daleko. Z tym ostatnim poglądem szczególnie często są skłonne zgadzać się osoby najbardziej religijne – kilka razy w tygodniu uczestniczące w praktykach religijnych (31%).

W elektoratach ugrupowań cieszących się obecnie największym poparciem społecznym za pogłębieniem integracji zdecydowanie najczęściej opowiadają się zdeklarowani wyborcy PO. Bardziej wstrzeźliwi wobec niego są sympatycy PiS oraz Kukiz'15. Jednak i wśród nich postulaty dalszego jednoczenia się Europy zyskują więcej zwolenników niż opinie o zbyt daleko idącej integracji.

TABELA 8

Potencjalne elektoraty*	Niektórzy uważają, że Europa powinna się zjednoczyć jeszcze bardziej. Inni sądzą, że zjednoczenie Europy już zaszło za daleko. A jakie jest Pana(i) zdanie?			
	Zjednoczenie Europy już zaszło za daleko	Opinia ambiwalentna	Europa powinna zjednoczyć się jeszcze bardziej	Trudno powiedzieć
w procentach				
Kukiz'15	34	10	56	0
PiS (wraz z SP i P)	28	18	42	12
PO	10	15	70	5

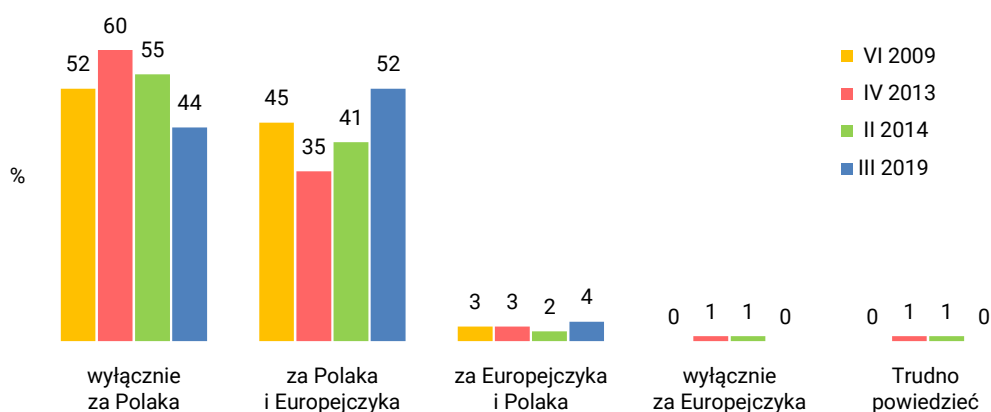
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

TOŻSAMOŚĆ NARODOWA I EUROPEJSKA

Obserwowanemu w ostatnim okresie wzrostowi akceptacji rozwoju integracji europejskiej towarzyszą wyraźne symptomy wzmocnienia identyfikacji z Europą. Polacy są dziś bardziej skłonni niż wcześniej uważać się za Europejczyków. Po raz pierwszy w naszych badaniach ponad połowa badanych deklaruje, że czuje się Europejczykami (ogółem 56%) – na ogół europejska tożsamość jest wtórna wobec tożsamości narodowej (w przypadku 52% badanych), sporadycznie jest uznawana za ważniejszą (4%).

CBOS

RYS. 14. Czy uważa się Pan(i):

Autoidentyfikacje Polaków najsilniej wiążą się z wykształceniem, w dalszej kolejności z innymi cechami społeczno-demograficznymi: miejscem zamieszkania, sytuacją finansową i materialną, wiekiem oraz płcią. Wyłącznie Polakami czuje się ponad połowa osób z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, mieszkańców wsi (w tym głównie rolników), osób o miesięcznych dochodach *per capita* poniżej 1300 zł, źle oceniających swoje warunki bytowe i osób w wieku 65+. Europejską tożsamość szczególnie często deklarują osoby z wykształceniem wyższym, mieszkańcy największych miast, kadra kierownicza i specjaliści, właściciele firm, uczniowie i studenci, nieco częściej kobiety niż mężczyźni.

TABELA 9

Wykształcenie	Czy uważa się Pan(i):			
	wyłącznie za Polaka	za Polaka i Europejczyka	za Europejczyka i Polaka	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Podstawowe	62	37	1	0
Zasadnicze zawodowe	55	44	2	0
Średnie	41	55	5	0
Wyższe	25	67	7	1

Autoidentyfikacje Polaków wiążą się także z orientacją polityczną i – szerzej – światopoglądową. Z Europą czują się najbardziej związane osoby deklarujące lewicowe poglądy polityczne, rzadziej respondenci mający sympatie prawicowe. Warto dodać, że tożsamości opartej wyłącznie na przynależności narodowej towarzyszy raczej brak określonych poglądów politycznych niż prawicowa orientacja polityczna. Do kategorii wyłącznie narodowej odwołuje się ponadto większość osób najbardziej religijnych – biorących udział w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu.

Istotne znaczenie mają sympatie partyjne. Wyłącznie Polakami czuje się ponad połowa wyborców PiS. Zwolennicy PO i Kukiz'15 w zdecydowanej większości definiują się także jako Europejczycy.

TABELA 10

Potencjalne elektoraty	Czy uważa się Pan(i):			Trudno powiedzieć
	wyłącznie za Polaka	za Polaka i Europejczyka	za Europejczyka i Polaka	
w procentach				
PiS	52	46	2	0
Kukiz'15	26	74		0
PO	17	75	8	0

***

Z perspektywy 15 lat, jakie mijają od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, można powiedzieć, że członkostwo we Wspólnocie spełniło pokładane w nim nadzieje. Jeśli porównać przewidywane i postrzegane skutki integracji, nie będzie nadużyciem twierdzenie, że efekty członkostwa przerosły nawet oczekiwania Polaków. Polacy dostrzegają przede wszystkim ekonomiczne korzyści wynikające z przynależności do UE, związane z funkcjonowaniem jednolitego rynku oraz pozyskiwaniem i wykorzystywaniem funduszy unijnych. Zdecydowana większość jest zdania, że gdyby nasz kraj pozostał poza Unią, Polska rozwijałaby się gorzej niż obecnie.

Wyjątkowo dobrym ocenom skutków integracji towarzyszy rekordowo wysoki – przekraczający 90% – odsetek zwolenników członkostwa Polski w Unii Europejskiej oraz rekordowo wysoki udział osób opowiadających się za dalszym rozwojem europejskiej integracji. Co więcej, po raz pierwszy w badaniach CBOS ponad połowa Polaków deklaruje, że czuje się Europejczykami. Poczucie związku z Europą nie doprowadziło przy tym do osłabienia tożsamości narodowej. Przeciwnie – Polacy skłonni są raczej dostrzegać przejawy wzmocnienia niż osłabienia postaw patriotycznych.

Najczęściej wskazywanym mankamentem członkostwa w UE jest ograniczenie suwerenności Polski. Rekonstruując sposób myślenia Polaków, można powiedzieć, że jest to jednak cena, którą warto płacić, skoro korzyści z obecności w UE zdecydowanie przekraczają związane z nią straty.

Opracowała

Beata Roguska

TABELA 1

		Czy osobiście popiera Pan(i) członkostwo Polski w Unii Europejskiej, czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?			Liczba osób
		Popieram	Jestem temu przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		91	5	4	981
Płeć	Mężczyźni	90	7	3	461
	Kobiety	91	4	6	520
Wiek	18–24 lata	84	11	6	77
	25–34	92	6	2	190
	35–44	88	6	6	183
	45–54	95	2	3	148
	55–64	92	4	4	178
	65 lat i więcej	90	5	5	205
Miejsce zamieszkania	Wieś	90	4	5	390
	Miasto do 19 999	90	7	4	154
	20 000 – 99 999	88	8	4	203
	100 000 – 499 999	92	3	5	146
	500 000 i więcej mieszk.	96	4	1	87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	91	2	7	172
	Zasadnicze zawodowe	89	4	6	233
	Średnie	89	7	3	309
	Wyższe	93	5	2	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	93	4	3	121
	Średni personel, technicy	83	7	10	30
	Pracownicy adm.-biurowi	96	2	2	64
	Pracownicy usług	89	8	3	70
	Robotnicy wykwalifikowani	88	8	4	109
	Robotnicy niewykwalifik.	89	5	6	42
	Rolnicy	88	6	5	46
	Pracujący na własny rach.	96	4		52
	Bezrobotni	81	5	13	21
	Emeryci	91	4	4	244
	Renciści	94		6	52
	Uczniowie i studenci	89	7	4	64
	Gospodynie domowe i inni	87	10	3	64
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	91	3	6
spółce właścicieli prywatnych i państwa		91	5	4	86
sekt. pryw. poza rolnict.		91	7	3	277
prywatnym gosp. rolnym		88	6	5	46
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	82	11	7	111
	Od 900 zł do 1299 zł	93	3	4	159
	Od 1300 zł do 1799 zł	91	6	3	138
	Od 1800 zł do 2499 zł	94	2	4	111
	2500 zł i więcej	95	3	1	156
Ocena własnych war. mater.	Złe	86	3	11	48
	Średnie	89	7	4	324
	Dobre	92	5	4	608
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	82	10	8	54
	Raz w tygodniu	89	5	6	397
	1–2 razy w miesiącu	92	4	4	151
	Kilka razy w roku	95	4	1	224
	W ogóle nie uczestniczy	91	5	4	140
Poglądy polityczne	Lewica	100	0		152
	Centrum	95	3	2	235
	Prawica	86	9	5	343
	Trudno powiedzieć	85	5	10	234

TABELA 2

		Przedstawię Panu(i) teraz kilka par przeciwstawnych stwierdzeń dotyczących członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Jeśli całkowicie zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem po lewej stronie, proszę wybrać punkt 1, jeśli zaś całkowicie zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem po prawej stronie, proszę wybrać punkt 7; oczywiście może Pan(i) również wybrać inny punkt na skali, taki, który najlepiej odpowiada Pana(i) poglądom na dany temat				Liczba osób
		Członkostwo w UE przynosi Polsce więcej korzyści niż strat	Członkostwo w UE przynosi Polsce tyle samo korzyści co strat	Członkostwo w UE przynosi Polsce więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		78	10	7	5	980
Płeć	Mężczyźni	81	8	9	3	460
	Kobiety	76	13	5	7	519
Wiek	18–24 lata	72	13	13	2	77
	25–34	81	11	5	3	190
	35–44	78	10	10	3	181
	45–54	84	10	3	4	148
	55–64	78	12	3	7	178
	65 lat i więcej	75	9	9	8	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	77	11	6	6	391
	Miasto do 19 999	80	12	5	3	154
	20 000 – 99 999	76	12	7	6	202
	100 000 – 499 999	77	10	9	3	146
	500 000 i więcej mieszk.	87	4	7	2	87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	73	10	7	10	173
	Zasadnicze zawodowe	75	12	4	8	234
	Średnie	80	10	8	2	308
	Wyższe	83	9	6	2	265
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	87	7	5	2	121
	Średni personel, technicy	77	7	8	7	29
	Pracownicy adm.-biurowi	85	8	4	3	63
	Pracownicy usług	66	26	7	1	70
	Robotnicy wykwalifikowani	78	10	7	6	109
	Robotnicy niewykwalifik.	85	10	3	2	42
	Rolnicy	75	14	6	5	47
	Pracujący na własny rach.	87	4	9		52
	Bezrobotni	84	10	5		21
	Emeryci	75	10	7	8	244
	Renciści	73	10	3	14	52
	Uczniowie i studenci	80	9	9	2	64
	Gospodynie domowe i inni	74	12	10	4	64
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	79	10	7	4
spółce właścicieli prywatnych i państwa		89	7		4	84
sekt. prywat. poza rolnict.		79	11	7	3	277
prywatnym gosp. rolnym		77	12	6	5	47
		70	14	9	8	111
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	70	14	9	8	111
	Od 900 zł do 1299 zł	76	11	8	4	160
	Od 1300 zł do 1799 zł	72	17	6	5	138
	Od 1800 zł do 2499 zł	80	10	5	5	111
	2500 zł i więcej	89	6	4	1	156
Ocena własnych war. mater.	Złe	70	11	4	16	48
	Średnie	77	10	8	6	324
	Dobre	80	10	6	4	608
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58	19	13	10	54
	Raz w tygodniu	78	11	5	6	397
	1–2 razy w miesiącu	79	12	7	2	152
	Kilka razy w roku	82	8	6	3	222
	W ogóle nie uczestniczy	80	6	8	6	140
Poglądy polityczne	Lewica	91	4	5		152
	Centrum	84	12	3	2	236
	Prawica	72	12	12	5	342
	Trudno powiedzieć	75	10	5	11	234

TABELA 3

		Przedstawię Panu(i) teraz kilka par przeciwstawnych stwierdzeń dotyczących członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Jeśli całkowicie zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem po lewej stronie, proszę wybrać punkt 1, jeśli zaś całkowicie zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem po prawej stronie, proszę wybrać punkt 7; oczywiście może Pan(i) również wybrać inny punkt na skali, taki, który najlepiej odpowiada Pana(i) poglądom na dany temat				Liczba osób
		Członkostwo Polski w UE mnie osobiście przynosi więcej korzyści niż strat	Członkostwo Polski w UE mnie osobiście przynosi tyle samo korzyści co strat	Członkostwo Polski w UE mnie osobiście przynosi więcej strat niż korzyści	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		57	24	5	14	977
Płeć	Mężczyźni	58	26	5	11	460
	Kobiety	56	23	6	16	517
Wiek	18–24 lata	56	21	10	12	77
	25–34	64	21	3	12	190
	35–44	63	22	4	11	182
	45–54	64	23	5	8	147
	55–64	55	26	4	15	176
	65 lat i więcej	42	29	9	20	205
Miejsce zamieszkania	Wieś	58	24	6	12	387
	Miasto do 19 999	52	25	3	21	154
	20 000 – 99 999	51	26	6	16	202
	100 000 – 499 999	64	23	4	9	146
	500 000 i więcej mieszk.	65	23	5	7	87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	47	25	7	21	170
	Zasadnicze zawodowe	48	32	5	16	232
	Średnie	61	23	7	10	308
	Wyższe	67	19	4	11	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	71	18	4	8	121
	Średni personel, technicy	54	19	5	22	29
	Pracownicy adm.-biurowi	68	20	1	11	64
	Pracownicy usług	43	39	5	14	70
	Robotnicy wykwalifikowani	60	25	4	10	108
	Robotnicy niewykwalifik.	64	21	3	12	42
	Rolnicy	68	26	5		46
	Pracujący na własny rach.	67	24	2	7	52
	Bezrobotni	74	14	2	11	21
	Emeryci	47	28	7	18	242
	Renciści	42	30	7	21	52
	Uczniowie i studenci	66	11	12	11	64
	Gospodynie domowe i inni	47	24	7	21	64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	62	20	4	14	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	72	14	1	13	84
	sekt. pryw. poza rolnict.	59	28	4	8	277
	prywatnym gosp. rolnym	67	24	5	3	46
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	52	30	4	14	110
	Od 900 zł do 1299 zł	48	29	9	13	158
	Od 1300 zł do 1799 zł	46	32	7	15	138
	Od 1800 zł do 2499 zł	61	27	2	11	111
	2500 zł i więcej	76	15	5	4	156
Ocena własnych war. mater.	Złe	35	26	14	25	48
	Średnie	50	29	5	16	322
	Dobre	63	21	5	11	607
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	49	16	17	17	53
	Raz w tygodniu	54	27	4	15	394
	1–2 razy w miesiącu	62	23	3	12	152
	Kilka razy w roku	61	25	6	8	224
	W ogóle nie uczestniczy	60	18	6	16	140
Poglądy polityczne	Lewica	74	14	3	9	152
	Centrum	66	26	3	5	235
	Prawica	52	27	9	11	342
	Trudno powiedzieć	45	25	4	26	233

TABELA 4

		Niektórzy uważają, że Europa powinna się zjednoczyć jeszcze bardziej. Inni sądzą, że zjednoczenie Europy już zaszło za daleko. A jakie jest Pana(i) zdanie? Proszę wskazać Pana(i) poglądy, korzystając ze skali od 0 do 10, na której „0” oznacza „Zjednoczenie Europy zaszło już za daleko”, a „10” oznacza – „Europa powinna zjednoczyć się jeszcze bardziej”				Liczba osób	
		Zjednoczenie Europy zaszło już za daleko	Opinia ambiwalentna	Europa powinna zjednoczyć się jeszcze bardziej	Trudno powiedzieć		
		%	%	%	%		
Ogółem		21	18	50	11	978	
Płeć	Mężczyźni	24	13	54	9	460	
	Kobiety	19	22	46	14	517	
Wiek	18–24 lata	23	18	53	6	77	
	25–34	18	22	53	7	189	
	35–44	25	23	43	9	182	
	45–54	19	17	51	13	148	
	55–64	24	13	50	13	178	
	65 lat i więcej	19	14	50	18	205	
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	18	46	14	388	
	Miasto do 19 999	15	18	56	11	154	
	20 000 – 99 999	23	17	50	11	202	
	100 000 – 499 999	21	17	51	10	146	
	500 000 i więcej mieszk.	29	15	51	6	87	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	18	12	49	20	172	
	Zasadnicze zawodowe	19	16	46	19	232	
	Średnie	24	16	52	8	308	
	Wyższe	22	24	50	3	266	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	21	23	52	4	121	
	Średni personel, technicy	28	15	52	5	29	
	Pracownicy adm.-biurowi	29	19	41	10	64	
	Pracownicy usług	18	30	41	11	69	
	Robotnicy wykwalifikowani	26	11	54	9	109	
	Robotnicy niewykwalifik.	7	16	70	7	42	
	Rolnicy	28	23	35	14	47	
	Pracujący na własny rach.	22	25	45	9	52	
	Bezrobotni	12	21	57	11	21	
	Emeryci	20	14	50	17	243	
	Renciści	21	16	40	23	52	
Uczniowie i studenci	Uczniowie i studenci	24	12	63	1	64	
	Gospodynie domowe i inni	17	16	48	18	64	
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	21	46	9	133
		spółce właścicieli prywatnych i państwa	18	16	59	8	85
		sekt. prywat. poza rolnict.	22	21	49	8	275
prywatnym gosp. rolnym		26	22	39	12	47	
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	22	16	48	13	111	
	Od 900 zł do 1299 zł	21	22	45	12	159	
	Od 1300 zł do 1799 zł	21	17	50	12	138	
	Od 1800 zł do 2499 zł	23	20	49	8	110	
	2500 zł i więcej	17	18	65	1	156	
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	14	43	28	48	
	Średnie	24	20	44	12	323	
	Dobre	20	17	53	10	607	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	13	42	14	54	
	Raz w tygodniu	24	16	46	14	394	
	1–2 razy w miesiącu	23	18	51	8	152	
	Kilka razy w roku	16	22	52	10	224	
	W ogóle nie uczestniczy	15	16	59	10	140	
Poglądy polityczne	Lewica	13	16	67	4	152	
	Centrum	18	20	57	5	235	
	Prawica	29	17	44	10	342	
	Trudno powiedzieć	17	16	40	26	234	

TABELA 5

		Czy uważa się Pan(i):				Liczba osób
		wyłącznie za Polaka	za Polaka i Europejczyka	za Europejczyka i Polaka	Nie wiem, trudno powiedzieć, odmowa	
		%	%	%	%	
Ogółem		44	52	4	0	982
Płeć	Mężczyźni	39	55	5	1	461
	Kobiety	47	49	3	0	521
Wiek	18–24 lata	32	62	4	2	77
	25–34	38	54	6	1	190
	35–44	44	51	5		183
	45–54	36	60	5		148
	55–64	49	50	1		178
	65 lat i więcej	53	44	3		207
Miejsce zamieszkania	Wieś	55	41	4	0	391
	Miasto do 19 999	44	53	2	1	154
	20 000 – 99 999	36	61	3	0	204
	100 000 – 499 999	32	64	4		146
	500 000 i więcej mieszk.	27	63	10		87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	62	37	1		173
	Zasadnicze zawodowe	55	44	2	0	234
	Średnie	41	55	5	0	309
	Wyższe	25	67	7	1	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	22	69	10		121
	Średni personel, technicy	23	77			30
	Pracownicy adm.-biurowi	40	60			64
	Pracownicy usług	46	49	2	3	70
	Robotnicy wykwalifikowani	43	56	1		109
	Robotnicy niewykwalifik.	55	42	3		42
	Rolnicy	69	29		1	47
	Pracujący na własny rach.	27	63	10		52
	Bezrobotni	47	45	8		21
	Emeryci	54	44	2		244
	Renciści	62	34	4		52
	Uczniowie i studenci	21	68	11		64
	Gospodynie domowe i inni	50	47	3		64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	30	65	4		133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	37	62	1		86
	sekt. prywat. poza rolnict.	38	55	6	1	277
	prywatnym gosp. rolnym	70	28		2	47
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	53	44	4		111
	Od 900 zł do 1299 zł	55	42	2	1	160
	Od 1300 zł do 1799 zł	40	56	4	0	138
	Od 1800 zł do 2499 zł	37	59	4		111
	2500 zł i więcej	31	59	10		156
Ocena własnych war. mater.	Złe	64	31	5		48
	Średnie	48	49	2	1	325
	Dobre	39	56	5		609
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	57	43			54
	Raz w tygodniu	45	53	2		397
	1–2 razy w miesiącu	42	54	3	1	152
	Kilka razy w roku	41	55	4	1	224
	W ogóle nie uczestniczy	42	46	12		140
Poglądy polityczne	Lewica	26	62	13	0	152
	Centrum	36	60	4		236
	Prawica	47	51	2		343
	Trudno powiedzieć	60	37	1	1	234

TABELA 6

		Jak Pan(i) sądzi, czy gdyby Polska nie stała się członkiem Unii Europejskiej, to nasz kraj rozwijałby się lepiej czy gorzej niż obecnie?				Liczba osób
		Lepiej	Gorzej	Tak samo jak obecnie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		7	74	8	11	981
Płeć	Mężczyźni	6	77	7	10	460
	Kobiety	7	71	9	12	521
Wiek	18–24 lata	8	81	3	8	77
	25–34	7	74	11	8	190
	35–44	7	75	7	11	182
	45–54	5	78	6	10	148
	55–64	11	70	9	10	178
	65 lat i więcej	3	70	9	18	207
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	68	11	14	391
	Miasto do 19 999	8	72	4	15	154
	20 000 – 99 999	6	76	9	9	203
	100 000 – 499 999	8	79	6	8	146
	500 000 i więcej mieszk.	5	83	5	6	87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	4	68	9	19	173
	Zasadnicze zawodowe	8	67	10	15	234
	Średnie	9	76	8	6	308
	Wyższe	4	80	6	10	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	5	85	5	5	121
	Średni personel, technicy		89	2	8	29
	Pracownicy adm.-biurowi	4	76	7	13	64
	Pracownicy usług	2	61	16	21	70
	Robotnicy wykwalifikowani	10	73	12	5	109
	Robotnicy niewykwalifik.	12	63	7	18	42
	Rolnicy	13	64	9	14	47
	Pracujący na własny rach.	2	89	2	8	52
	Bezrobotni	14	72		13	21
	Emeryci	6	68	9	17	244
	Renciści	11	64	15	10	52
	Uczniowie i studenci	5	89	4	3	64
	Gospodynie domowe i inni	9	74	8	10	64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	78	11	9	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	77	8	10	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	7	75	7	11	277
	prywatnym gosp. rolnym	13	63	11	12	47
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	20	59	10	11	111
	Od 900 zł do 1299 zł	6	73	10	11	160
	Od 1300 zł do 1799 zł	4	71	11	14	138
	Od 1800 zł do 2499 zł	6	76	8	10	111
	2500 zł i więcej	3	88	7	2	156
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	58	13	17	48
	Średnie	7	68	8	17	324
	Dobre	6	78	8	8	609
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	55	13	19	54
	Raz w tygodniu	6	70	9	15	397
	1–2 razy w miesiącu	8	77	7	8	152
	Kilka razy w roku	6	79	7	9	224
	W ogóle nie uczestniczy	5	82	8	6	140
Poglądy polityczne	Lewica	2	88	6	4	152
	Centrum	5	80	10	4	236
	Prawica	9	70	8	13	342
	Trudno powiedzieć	8	63	7	22	234

TABELA 7

		Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie, czy też nie miało wpływu na stan polskiej gospodarki?				Liczba osób
		Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		85	5	2	8	978
Płeć	Mężczyźni	88	5	2	5	458
	Kobiety	83	5	2	10	520
Wiek	18–24 lata	84	8	3	6	77
	25–34	89	5	1	6	189
	35–44	84	7	1	9	182
	45–54	86	4	1	9	148
	55–64	86	4	3	7	178
	65 lat i więcej	84	4	3	9	205
Miejsce zamieszkania	Wieś	81	6	2	10	390
	Miasto do 19 999	90	4	1	5	154
	20 000 – 99 999	86	6	1	6	201
	100 000 – 499 999	90	2	1	7	146
	500 000 i więcej mieszk.	87	4	4	6	87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	79	7	2	12	172
	Zasadnicze zawodowe	81	5	3	11	232
	Średnie	89	5	2	5	308
	Wyższe	90	5	1	4	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	91	4	1	4	121
	Średni personel, technicy	90	2		7	29
	Pracownicy adm.-biurowi	91	4		6	64
	Pracownicy usług	76	5	6	13	70
	Robotnicy wykwalifikowani	85	9	1	6	108
	Robotnicy niewykwalifik.	78	9	4	9	42
	Rolnicy	85	5	3	8	46
	Pracujący na własny rach.	93	6		2	52
	Bezrobotni	81	12		8	21
	Emeryci	85	4	3	8	244
	Renciści	80		3	17	52
	Uczniowie i studenci	93	4	1	1	64
Gospodynie domowe i inni	79	8		13	64	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	89	2	2	7	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	91	5	1	3	85
	sekt. prywat. poza rolnict.	83	7	2	7	276
	prywatnym gosp. rolnym	87	5	3	6	46
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	71	13	1	16	111
	Od 900 zł do 1299 zł	86	6	2	6	159
	Od 1300 zł do 1799 zł	88	3	3	7	138
	Od 1800 zł do 2499 zł	94	2	1	3	111
	2500 zł i więcej	96	2	1	1	156
Ocena własnych war. mater.	Złe	64	9	4	22	48
	Średnie	82	7	2	10	323
	Dobre	89	4	2	5	607
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	74	9	3	13	54
	Raz w tygodniu	84	7	1	9	396
	1–2 razy w miesiącu	90	3	2	5	152
	Kilka razy w roku	88	4	2	5	224
	W ogóle nie uczestniczy	88	4	3	6	138
Poglądy polityczne	Lewica	96	2	1	1	152
	Centrum	91	3	2	3	235
	Prawica	83	8	3	6	342
	Trudno powiedzieć	76	5	1	18	233

TABELA 8

		Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie, czy też nie miało wpływu na funkcjonowanie indywidualnych gospodarstw rolnych w Polsce?				Liczba osób
		Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		77	9	3	11	978
Płeć	Mężczyźni	79	9	4	9	458
	Kobiety	76	9	2	14	520
Wiek	18–24 lata	72	10	4	14	77
	25–34	75	9	4	12	189
	35–44	73	12	2	13	182
	45–54	83	7	2	8	148
	55–64	82	7	3	9	178
	65 lat i więcej	77	8	2	13	205
Miejsce zamieszkania	Wieś	80	9	3	9	390
	Miasto do 19 999	78	7	3	11	154
	20 000 – 99 999	77	8	2	13	201
	100 000 – 499 999	70	13	3	14	146
	500 000 i więcej mieszk.	78	7	1	14	87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	75	7	3	15	172
	Zasadnicze zawodowe	75	7	4	14	232
	Średnie	78	10	2	9	308
	Wyższe	79	10	1	9	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	81	11	1	7	121
	Średni personel, technicy	62	13	4	21	29
	Pracownicy adm.-biurowi	82	8		10	64
	Pracownicy usług	62	7	9	21	70
	Robotnicy wykwalifikowani	76	7	7	9	108
	Robotnicy niewykwalifik.	80	10		10	42
	Rolnicy	71	16	3	9	46
	Pracujący na własny rach.	89	1		9	52
	Bezrobotni	67	21	2	10	21
	Emeryci	78	7	2	12	244
	Renciści	75	8		16	52
	Uczniowie i studenci	74	9	4	13	64
	Gospodynie domowe i inni	86	9		4	64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	83	9		8	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	76	6	6	12	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	75	9	4	12	276
	prywatnym gosp. rolnym	72	14	5	9	46
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	67	12	3	18	111
	Od 900 zł do 1299 zł	77	12	3	8	159
	Od 1300 zł do 1799 zł	81	8	3	9	138
	Od 1800 zł do 2499 zł	88	6	1	6	111
	2500 zł i więcej	83	5	1	11	156
Ocena własnych war. mater.	Złe	64	14		22	48
	Średnie	72	11	3	14	323
	Dobre	81	7	3	9	607
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	64	22	3	11	54
	Raz w tygodniu	79	8	1	11	396
	1–2 razy w miesiącu	80	9	3	8	152
	Kilka razy w roku	75	7	5	13	224
	W ogóle nie uczestniczy	78	9	2	11	138
Poglądy polityczne	Lewica	87	4	2	8	152
	Centrum	82	8	1	9	235
	Prawica	77	11	4	9	342
	Trudno powiedzieć	67	10	3	19	233

TABELA 9

		Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie, czy też nie miało wpływu na funkcjonowanie przedsiębiorstw?				Liczba osób
		Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		78	6	4	12	978
Płeć	Mężczyźni	82	7	5	6	458
	Kobiety	75	4	3	18	520
Wiek	18–24 lata	83	4	5	8	77
	25–34	80	5	5	9	189
	35–44	81	5	5	10	182
	45–54	83	5	1	12	148
	55–64	77	5	6	12	178
	65 lat i więcej	68	8	4	20	205
Miejsce zamieszkania	Wieś	78	4	3	15	390
	Miasto do 19 999	81	5	4	10	154
	20 000 – 99 999	76	10	5	9	201
	100 000 – 499 999	78	5	3	15	146
	500 000 i więcej mieszk.	77	7	7	9	87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	73	5	5	17	172
	Zasadnicze zawodowe	72	6	5	16	232
	Średnie	83	6	2	9	308
	Wyższe	80	4	6	10	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	84	3	4	9	121
	Średni personel, technicy	74	13	2	11	29
	Pracownicy adm.-biurowi	87	3	2	8	64
	Pracownicy usług	62	8	13	17	70
	Robotnicy wykwalifikowani	88	5	2	5	108
	Robotnicy niewykwalifik.	82	6	4	7	42
	Rolnicy	77	2	3	17	46
	Pracujący na własny rach.	87	3	7	3	52
	Bezrobotni	77	9	3	10	21
	Emeryci	69	7	3	20	244
	Renciści	68	3	7	22	52
	Uczniowie i studenci	87	4	5	4	64
	Gospodynie domowe i inni	80	7		13	64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	86	2	2	10	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	80	5	10	5	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	80	7	5	9	276
	prywatnym gosp. rolnym	77	2	1	19	46
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	70	9	3	19	111
	Od 900 zł do 1299 zł	73	9	6	13	159
	Od 1300 zł do 1799 zł	82	3	3	13	138
	Od 1800 zł do 2499 zł	80	3	5	12	111
	2500 zł i więcej	87	3	5	5	156
Ocena własnych war. mater.	Złe	50	12	6	33	48
	Średnie	71	9	4	17	323
	Dobre	84	3	4	9	607
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	64	4	7	25	54
	Raz w tygodniu	77	5	3	14	396
	1–2 razy w miesiącu	82	6	4	8	152
	Kilka razy w roku	78	6	6	10	224
	W ogóle nie uczestniczy	84	6	1	10	138
Poglądy polityczne	Lewica	89	3	3	5	152
	Centrum	84	3	6	7	235
	Prawica	78	7	5	10	342
	Trudno powiedzieć	66	7	2	25	233

TABELA 10

		Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie, czy też nie miało wpływu na trwałość polskiej rodziny?				Liczba osób
		Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		30	28	30	12	978
Płeć	Mężczyźni	35	30	26	9	458
	Kobiety	26	26	34	14	520
Wiek	18–24 lata	34	27	31	8	77
	25–34	29	24	38	9	189
	35–44	27	31	33	9	182
	45–54	26	31	26	17	148
	55–64	35	24	31	10	178
	65 lat i więcej	31	28	24	16	205
Miejsce zamieszkania	Wieś	35	25	28	12	390
	Miasto do 19 999	30	31	28	11	154
	20 000 – 99 999	26	30	34	11	201
	100 000 – 499 999	28	30	29	13	146
	500 000 i więcej mieszk.	24	25	39	12	87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	36	20	25	19	172
	Zasadnicze zawodowe	36	21	29	14	232
	Średnie	33	30	27	10	308
	Wyższe	19	35	39	7	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	41	35	8	121
	Średni personel, technicy	13	28	40	19	29
	Pracownicy adm.-biurowi	18	35	35	12	64
	Pracownicy usług	24	19	38	19	70
	Robotnicy wykwalifikowani	41	25	28	6	108
	Robotnicy niewykwalifik.	48	13	22	17	42
	Rolnicy	40	23	30	7	46
	Pracujący na własny rach.	24	32	38	6	52
	Bezrobotni	32	31	11	26	21
	Emeryci	34	27	26	14	244
	Renciści	22	16	44	18	52
	Uczniowie i studenci	40	29	25	5	64
	Gospodynie domowe i inni	37	24	28	10	64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	20	38	31	11	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	24	28	34	14	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	30	26	34	10	276
	prywatnym gosp. rolnym	43	21	28	7	46
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	28	29	27	17	111
	Od 900 zł do 1299 zł	31	27	31	11	159
	Od 1300 zł do 1799 zł	28	32	26	14	138
	Od 1800 zł do 2499 zł	33	25	34	8	111
	2500 zł i więcej	33	28	35	4	156
Ocena własnych war. mater.	Złe	16	27	32	26	48
	Średnie	26	30	29	16	323
	Dobre	34	26	31	9	607
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	31	37	21	12	54
	Raz w tygodniu	30	32	26	12	396
	1–2 razy w miesiącu	32	27	30	11	152
	Kilka razy w roku	33	22	37	8	224
	W ogóle nie uczestniczy	26	20	37	16	138
Poglądy polityczne	Lewica	36	12	41	11	152
	Centrum	33	23	37	6	235
	Prawica	29	40	24	7	342
	Trudno powiedzieć	27	24	25	24	233

TABELA 11

		Czy, Pana(i) zdaniem, przystąpienie Polski do Unii Europejskiej wpłynęło raczej korzystnie, raczej niekorzystnie, czy też nie miało wpływu na przestrzeganie prawa w Polsce?				Liczba osób
		Raczej korzystnie	Raczej niekorzystnie	Nie miało wpływu	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		48	13	22	17	979
Płeć	Mężczyźni	54	14	23	8	459
	Kobiety	43	12	21	24	520
Wiek	18–24 lata	48	13	26	14	77
	25–34	40	13	32	14	189
	35–44	52	11	22	15	183
	45–54	57	9	17	17	148
	55–64	55	12	18	15	178
	65 lat i więcej	41	17	17	24	205
Miejsce zamieszkania	Wieś	49	14	20	17	390
	Miasto do 19 999	50	11	22	17	154
	20 000 – 99 999	45	13	25	17	202
	100 000 – 499 999	52	12	19	17	146
	500 000 i więcej mieszk.	47	11	27	15	87
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	43	12	22	23	172
	Zasadnicze zawodowe	45	14	19	22	232
	Średnie	52	14	22	12	309
	Wyższe	50	11	25	14	266
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	53	9	27	11	121
	Średni personel, technicy	52	9	14	25	30
	Pracownicy adm.-biurowi	49	13	19	18	64
	Pracownicy usług	34	11	25	30	70
	Robotnicy wykwalifikowani	51	18	24	8	108
	Robotnicy niewykwalifik.	48	18	25	9	42
	Rolnicy	54	10	20	17	46
	Pracujący na własny rach.	62	7	22	9	52
	Bezrobotni	42	22	19	17	21
	Emeryci	45	16	17	22	244
	Renciści	58	7	16	20	52
	Uczniowie i studenci	50	8	28	14	64
	Gospodynie domowe i inni	41	11	32	16	64
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	50	14	25	11	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	55	3	22	19	86
	sekt. pryw. poza rolnict.	47	15	23	15	276
	prywatnym gosp. rolnym	53	11	19	17	46
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	35	17	23	25	111
	Od 900 zł do 1299 zł	41	19	24	15	159
	Od 1300 zł do 1799 zł	45	14	20	21	138
	Od 1800 zł do 2499 zł	60	10	21	8	111
	2500 zł i więcej	61	9	24	5	156
Ocena własnych war. mater.	Złe	44	16	16	23	48
	Średnie	44	13	20	24	324
	Dobre	51	13	24	12	607
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	33	17	21	29	54
	Raz w tygodniu	45	15	22	18	396
	1–2 razy w miesiącu	51	19	16	14	152
	Kilka razy w roku	53	7	26	14	224
	W ogóle nie uczestniczy	57	8	22	12	138
Poglądy polityczne	Lewica	68	6	21	5	152
	Centrum	56	8	27	10	235
	Prawica	41	21	22	15	343
	Trudno powiedzieć	42	9	17	33	233